

ШТРАФНІ БАЛИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

Пугачов І.Ю., курсант 203 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

На сучасному етапі, в сфері забезпечення державними органами, їх посадовими особами правопорядку в суспільстві та державі в цілому важливим засобом боротьби з протиправними проявами – адміністративними правопорушеннями, є адміністративні стягнення. Крім мети покарання

правопорушника, ця категорія широко застосовується та є дієвою саме у вихованні правопорушника та інших громадян, щодо дотримання нормативних актів, поваги до правил життя у соціумі, а також запобігання вчиненню нових правопорушень.

Адміністративні стягнення застосовуються в залежності від вчинюваного правопорушення, особи правопорушника і поділяються на такі види, що закріплені в КУпАП: попередження; штраф; штрафні бали, оплатне вилучення предмета, що став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація предмета, що став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних завдяки вчиненню адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого громадянину; громадські роботи; виправні роботи; суспільно-корисні роботи; адміністративний арешт; арешт з утриманням на гауптвахті; видворення за межі України.

Зосереджуючи увагу на такому адміністративному стягненні як штрафні бали, варто зазначити, що цей відносно новий вид стягнень породжує дискусію серед науковців, що пов'язані з визначенням його місця в системі адміністративної відповідальності, його порядку застосування та ін..

Штрафні бали як елемент адміністративно-деліктних засобів розпочали своє існування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху з появою Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху від 14 липня 2015 року [1], яким, в свою чергу, було запроваджено зміни до порядку та видів вже існуючих адміністративних стягнень. Таким чином, статтю 24 КУпАП було доповнено пунктом 2¹ – штрафні бали, а також порядок їх застосування (ст. 27¹ КУпАП України) [2].

У штрафні бали, як вид адміністративних стягнень, законодавцем закладено превентивний характер, що полягає у нарахуванні особам, що мають право на керування транспортним засобом, 150 балів на рік (або з дня отримання права на керування транспортним засобом і до завершення поточного року), в межах яких вираховується кількість штрафних балів за вчинення правопорушень, передбачених Особливою частиною КУпАП. У випадку перевищення обсягу залишку – на громадянина накладають штраф (тобто грошові стягнення) з урахуванням його наявного залишку.

З цього помітно, суб'єктом, до якого може застосовуватись даний вид стягнень, є лише особа, яка має спеціальне право на керування транспортним засобом, тобто водій. Як зазначає Р.В. Ярова, водій автотранспорту законодавчо визначається як спеціальний суб'єкт, в силу чого несе підвищену адміністративну відповідальність [3].

Доненко В.В.,
розглядаючи питання застосування адміністративних стягнень у

сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, вбачає, що штрафні бали, фактично, перебрали на себе обсяг правопорушень, відповідальність за які повинно було слугувати лише попередження (через малозначність). Тому можна вважати, що відбулось певне посилення відповідальності у згадуваній

сфері, що може тягти як позитивні, так і негативні наслідки для досягнення цілей адміністративного стягнення [4].

Шамрук Н.Б., аналізуючи зарубіжний досвід застосування штрафних балів, вважає одним із шляхів зменшення негативних тенденцій зростання дорожнього травматизму є посилення відповідальності водіїв і посадових осіб за порушення правил, норм і стандартів при забезпеченні безпеки дорожнього руху. Також науковець вважає за необхідне створення загальнодержавної електронної системи реєстрації та обліку фактів адміністративних правопорушень [5].

З погляду на те, що штрафні бали, перш за все, носять превентивну функцію, а не лише завдання покарати правопорушника, зважаючи на спеціальну сферу їх застосування (до водіїв транспортних засобів), не доцільно тверджувати, що їх поява стала посиленням відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху. Це є логічним та прогресивним засобом адміністративного примусу, який потребує подальшого розвитку в Україні шляхом застосування позитивних аспектів зарубіжного досвіду.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; Закон України від 14.07.2015 р. № 596-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 39. Ст. 372.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року/ Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1323720971645899>.
3. Ярова Р.В. Поняття адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів – водіїв автотранспортних засобів. *Економіка та управління на транспорті*. 2016. №2. С. 262–269. [Режим доступу] http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2016_2_41
4. Доненко В.В. Актуальні проблеми застосування адміністративних стягнень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. *Управлінські аспекти охорони правопорядку й протидії злочинності та вдосконалення правового статусу працівників правоохоронних органів: матеріали науково-практичної конференції (ДДУВС)*. 2017. Ч. 1.
5. Шамрук Н. Б Зарубіжний досвід застосування штрафних балів як адміністративного засобу підвищення безпеки дорожнього руху. *Актуальні проблеми модернізації законодавства та освіти в умовах євроінтеграційного поступу України: матеріали міжн. наук.-практ. Конференції*. Чернівці: Академія Державної пенітенціарної служби. 2016. С.329-330.

